

Handreiking voor Gebiedsgerichte inventarisatie asbestverdachte daken

Beheer: Programmabureau Versnellingsaanpak asbestdaken sanering
www.asbestversnelling.nl

Aanleiding

Het kabinet wil asbestdaken per 2024 verbieden vanwege risico's voor gezondheid en milieu. Voor het verbod op asbestdaken zijn wijzigingen van de Wet milieubeheer en het Asbestverwijderingsbesluit nodig. In ons land ligt nog circa 80 miljoen vierkante meter aan asbestdaken. Om 2024 Nederland asbestdakenvrij te halen is het vooral belangrijk dat we samenwerken, innoveren en van elkaar blijven leren. Een collectieve aanpak helpt bij bewustwording, communicatie, beleid en uitvoering van de sanering van asbestdaken. Daarnaast worden asbest dak-eigenaren zoveel mogelijk ontzorgd.

Inventarisatie gebiedsopgave

Om de sanering van asbestdaken gericht aan te pakken middels collectieven, moeten asbest dak-eigenaren eerst weten waar de asbestdaken zich bevinden. Met een detailinventarisatie, tot op huishoogte, kunnen gezamenlijk eigenaren worden geïnformeerd en ontstaat de mogelijkheid om saneringen groepsgewijs aanpakken. Deze inventarisatie is al uitgevoerd in Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht en Limburg en voor een meerdere Omgevingsdiensten in andere provincies. Zo is inmiddels al meer dan de helft van Nederland in beeld.

Subsidie vanuit het Rijk

Particulieren, (agrarische) bedrijven en non-profit organisaties kunnen gebruik maken van de RVO subsidieregeling. Sinds 2016 is dit mogelijk. De mogelijkheid tot indienen sluit op 31 december 2019. Het budget 2018 is gebruikt. Als een aanvraag tijdig wordt ingediend, maar het subsidieplafond zoals in 2018 is bereikt, verschuift de datum van ontvangst naar 1 januari in het daaropvolgende kalenderjaar. Voor 2019 is nog een budget van € 10,8 miljoen beschikbaar. De regeling vervalt per 1 januari 2020. Doordat deze regeling gebruik maakt van een subsidieplafond is het nooit gegarandeerd subsidie te ontvangen. Hoe eerder u saneert en gebruik maakt van de subsidiemogelijkheid, des te groter de kans dat de subsidie wordt toegewezen.

Provinciale en gemeentelijke mogelijkheden

Steeds meer Provincies en gemeenten hebben toenemende zorg over de gevolgen voor het leefmilieu en zorg over de verspreiding van asbest als gevolg van asbestbrand of stormschade. Om deze reden ondersteunen verschillende koplopers de sanering van asbest. Per provincie, gemeente of regio verschilt dit. Voorbeelden van collectieven door middel van gemeentelijke ondersteuning zijn ook opgenomen in dit document. Daarnaast worden alle landelijke versnellingsinitiatieven verzameld op: <https://www.asbestversnelling.nl/>

Onderscheiden fasen bij de gebiedsgerichte inventarisatie van asbestverdachte daken

Fase	Activiteit
I – Initiatieffase	<ol style="list-style-type: none">1. Onderkennen van de behoefte en noodzaak tot inventariseren: bewustwording;2. Bepalen van het doel. Zie de kennistafels op 3 mei 2017 en 13 maart 2018: het centrale doel bij de deelnemers tot het inventariseren van de asbestopgave in gebieden zit op inzicht hebben en kunnen bieden (informereren en communiceren), bewustwording (bij dak-eigenaren, toezicht en handhaving en andere betrokkenen), de op de doelgroepen gerichte benadering, anticiperen op de situatie na 2024, (het slim) koppelen van de monitoring aan de voortgang en het maatschappelijke belang ook in relatie tot de financiering;3. Initiatief starten --> wie is formeel aan zet, wie is informeel aanzet, wie heeft welk belang, wie organiseert, wie betaalt wat?4. Draagvlak creëren: intern ambtelijk en bestuurlijk, extern in de samenwerking bijvoorbeeld tussen gemeente, Omgevingsdienst en/of provincie, extern naar dak-eigenaren;5. Behoefte peilen --> wat inventariseren;6. Bepalen voorwaarden om wel of niet mee te doen;7. Afspraken maken binnen het samenwerkingsverband van betrokken partijen. Aanmelden wie meedoet en waarom (bij wie is welke behoefte, belang en inbreng) en wie niet;
II Aanbesteding	<ol style="list-style-type: none">8. Initiatieffase vertalen naar kaders, wensen en doelen;9. Opstellen programma van eisen;10. Samenstellen projectteam opdrachtgever (let op meerwaarde van geo expertise);11. Afstemmen met Inkoop voor wat betreft de aanbesteding, waaronder de keuze welke marktpartijen zijn het beste in beeld in relatie tot opgave en doel van de inventarisatie. Nadenken over prijs- en kwaliteitsaspecten (EMVI) die passen bij opgave en doel;12. Uitvraag maken voor de markt;13. Uitvraag doen naar de markt. Tevoren bepalen wel of geen marktconsultatie doen, vooraf of tijdens de aanbesteding en bepalen wel of geen individuele inlichtingen;14. Nota van inlichtingen. Keuze m.b.t. procedure en inhoud voor vragen en antwoorden: hoe doen, mondeling, mail et cetera;15. Beoordeling van de inschrijvingen;16. Voorlopige gunning, gunning en afwijzing. Tevoren hebben nagedacht over de mate van toelichting en wijze van communicatie naar de inschrijvende partijen;17. Evaluatie intern, met de gegunde partij en met de niet-gegunde partijen;18. Vertaling van evaluatie naar uitvoering project;
III – Uitvoeren	<ol style="list-style-type: none">19. Startbijeenkomst team opdrachtgever en gegund inventarisatiebureau;20. Voortgangsbewaking en communicatie;21. Opleveren inventarisatie. Tevoren in uitvraag, aanbieding en opdracht afspraken over concept, commentaar, definitief (deel)product(en);22. Nagaan: uitkomsten openbaar delen ja/nee;
IV – Afronding	<ol style="list-style-type: none">23. Evaluatie met het inventarisatiebureau: wat ging wel en niet goed, wat geleerd welke ervaringen meenemen, et cetera;24. Evaluatie intern opdrachtgever en met samenwerkingsverband: wat ging wel en niet goed, wat geleerd welke ervaringen meenemen;25. Overdracht van kennis en ervaring voor andere potentiële opdrachtgevers.

Inventarisatietechnieken en toepasbaarheid ¹										
	Onderzoeksmethoden met veldwerk			Onderzoeksmethoden met behulp van luchtfotografie			Onderzoeksmethoden met behulp van beschikbare data			
	Terreininspectie met gecertificeerde asbest-inventarisatiebedrijven	Terreininspectie met lokale dakdekkers	Terreininspectie met tijdelijk opgeleide inspecteurs	Aerial survey vliegtuig	Aerial survey drone	Visuele inspectie op basis van actueel beeldmateriaal	Inventarisatie met behulp van enquêtes	Data-analyse	Transactie gegevens uit woningmarkt	Gegevens van verzekeraars
Algemene criteria										
Commerciële beschikbaarheid	√	√	√	√	√	√	√	√	-	-
Locaties	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Oppervlak	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
Legaal	-	-	-	√	√	√	√	√	-	-
Selectiecriteria										
Compleetheid	4	3	3	3	3	2	1	1	1	1
Kleine oppervlakte	4	3	3	4	3	3	1	1	4	2
Daktype	4	4	4	3	3	4	4	4	0	0
Dakhelling	4	4	4	3	3	4	4	4	0	0
Golfplaten	4	4	3	3	3	4	2	0	0	0
Begroeiing	4	4	4	3	4	2	4	0	0	0
Verweerde daken	4	4	4	3	3	3	4	0	0	0
Zonnecellen	4	4	4	1	3	1	4	0	0	0
Dicht bebouwd gebied	4	4	4	4	1	4	4	2	0	0
Oppervlak icm data-analyse	4	4	4	4	4	4	2	4	4	4
Foutief	4	3	3	3	3	2	1	1	2	2
Nauwkeurigheid	4	3	3	3	3	2	4	1	1	1
Kosten	1	1	1	3	2	4	4	4	1	1
Haalbaarheid	4	4	4	4	3	4	4	4	1	1
Doorlooptijd	2	2	3	3	3	4	4	4	1	1
Uitvoerbaarheid	1	1	1	3	2	4	4	3	1	1
Brede toepasbaarheid onderzoeksresultaten	1	1	1	3	3	1	1	1	1	1
Bewustwording gebouweigenaren	3	3	3	1	1	1	4	1	1	1
Aanvullende meerwaarde	2	2	2	2	2	1	3	1	1	1

¹ Van Dijk. E., (2016). Quickscan inventarisatiemogelijkheden asbestdaken in de Provincie Limburg

Wat in Kaart brengen?	Te gebruiken datasets
<ul style="list-style-type: none"> • Oppervlakte m² asbestverdachte daken • Locatie • Straatnaam • Huisnummer, huisletter + toevoeging • Postcode • Woonplaats • Pandnummer • Perceelnummer • Bouwjaar • Functie Pand • Eigendomssituatie • Type Dakbedekking • Groter of kleiner dan 35 m² • X-Y-coördinaat binnen pandcontour • Ligging object (binnen/buiten kern) 	<ul style="list-style-type: none"> • Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) https://www.kadaster.nl/bag • Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) https://www.kadaster.nl/bgt • Waardering Onroerende Zaken (WOZ) https://www.kadaster.nl/woz • Geografische informatie systemen (GIS) • Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) http://www.ahn.nl/common-nlm/over-ahn.html • Gebiedskennis bij lokale instanties • Sloopmelding/LAVS

Do's & Don'ts

Do's	Don'ts
Deelnemers zo vroeg mogelijk in het proces betrekken	Beloof niet teveel. Ga niet voor de goedkoopste, wel de beste bij opgave en doel passende inkoop!
Gezamenlijk het doel en het gewenste eindresultaat van de inventarisatie bepalen. Ga met elkaar na of het een enkelvoudig doel is (alleen de inventarisatie van asbestverdachte daken) of een samenloop met bijvoorbeeld de verduurzaming (potentie voor zonnepanelen nagaan)	Te hoge betrouwbaarheid eisen voor wat betreft percentage verdachte daken; kies de juiste gewenste betrouwbaarheid die past bij opgave en doel (hier dus tevoren over nadenken)
Op zoek gaan naar interne expertise, bijvoorbeeld het intern Geoloket. Ga na welke andere ervaringen er al zijn bij vergelijkbare opgaven	Geen collectiviteit --> geen gezamenlijke database
Overweeg een marktconsultatie --> door (pre concurrentieel) na te denken met de markt wat mogelijk is	
Collectiviteit loont! Zie de Handreiking Collectieve aanpakken via www.Asbestversnelling.nl	

Voorbeelden van inventarisatie projecten in de praktijk

Opdrachtgever	Contactgegevens	Status en geïnventariseerd gebied	Methode
Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid	Hans van der Gracht Mail: jpw.vander.gracht@ozhz.nl	Afgerond: 12 tot 17 gemeentes in werkgebied OD Zuid-Holland Zuid	Data + luchtfoto's
Provincie Utrecht	Pieter Out Mail: P.out@odru.nl	Uitgevoerd in 2017: 19 van de 25 gemeenten in Utrecht	Data + luchtfoto's
Provincie Drenthe	Jaap Braam Mail: j.braam@drenthe.nl	Afgerond provincie breed (2017)	Hyper spectraal
Provincie Limburg	Boris Meessen Mail: bfn.meessen@prvlimburg.nl	Afgerond provincie breed (2018)	Data + luchtfoto's
Provincie Overijssel	Bram ten Bosch Mail: b.t.bosch@overijssel.nl	Afgerond provincie breed (2018)	Data + luchtfoto's
Provincie Gelderland	Annemiek Haven Mail: a.haven@gelderland.nl	Afgerond provincie breed (2018)	Data + luchtfoto's